

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет української філології та журналістики
Кафедра журналістики

Дипломна робота
магістра

з теми: **ЕВОЛЮЦІЯ МЕДІАВПЛИВУ НА АУДИТОРІЮ (НА ПРИКЛАДІ
TELEGRAM-КАНАЛУ NEXTA)**

Виконала студентка ЗН1-М20 групи
спеціальності 061 Журналістика
за освітньо-професійною програмою
Журналістика
Туришин Аліна Миколаївна

Керівник:
кандидат філологічних наук, доцент
доцент кафедри журналістики
Насмінчук І.А.

Рецензент:
кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри політології
та соціології
Віннічук О.В.

Кам'янець-Подільський – 2021 року

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 Теорії впливу засобів масової інформації.....	8
1.1 Класичний етап розвитку теорій впливу ЗМІ на суспільство (20-ті – 80-ті роки ХХ ст.).....	8
1.2 Сучасний етап: розвиток теорій впливу ЗМІ на суспільство (80-ті рр. ХХ століття – теперішній час).....	24
РОЗДІЛ 2 Еволюція Telegram-впливу у Білорусі	33
2.1 Месенджер Telegram, як засіб комунікації та самоорганізації в ситуації політичної кризи в Білорусі.....	33
2.2 Вплив «Nexta»: коментарі громадян Білорусі.....	40
2.3 Аналіз повідомлень Telegram-каналу Nexta (1-9 серпня 2020 року)....	55
ВИСНОВКИ	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	76
СПИСОК ФАКТОЛОГІЧНИХ ДЖЕРЕЛ.....	81
ДОДАТОК.....	86

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Засоби масової інформації продовжують змінюватися. Їх адаптують під сучасні реалії – інформацію роблять більш доступною та оперативною. Змінюються і платформи, де вона поширюється, а також створюються нові форми обміну повідомленнями. Чималу роль починають відігравати самі ж реципієнти, які поширюють будь-яку інформацію, в будь-який час та в будь-якому місці. Все це впливає на суспільно-політичний стан країн.

Ще під час Другої світової війни нацисти та Радянський Союз використовували різні методи пропаганди. Важливе місце тоді зіграли книги, преса, радіо, фільми, листівки, агітаційні плакати. Обидві держави закликали боротися з так званими зовнішніми та внутрішніми ворогами, що призвело до фатальної втрати чисельності людей. Вчені та дослідники в цей період почали створювати різні теорії, які доказують глибокий вплив медіа на аудиторію.

Ще одним яскравим прикладом катастрофічного впливу медіа в історії був Геноцид в Руанді 1994 року. Тоді було вбито 800 тисяч людей, де ключову роль також зіграла масова пропаганда засобів масової інформації.

З появою Інтернету жанри журналістики почали змінюватися. Час, за який інформація доходить до соціуму, скоротився до лічених секунд. І її кількість стала настільки великою, що не завжди можна все перевірити. До того ж, представники медіа почали вдаватися до різних методів впливу для того, щоб привернути увагу індивідів, а в подальшому вплинути на їхні думки, уявлення, погляди та установки їхньої поведінки. Засоби масової інформації почали відігравати надзвичайно важливу роль у суспільно-політичному житті держав.

Дотримуючись певних алгоритмів, журналісти та лідери думок через соціальні мережі поширюють інформацію не лише для того, щоб інформувати, а й для того, щоб отримати той кінцевий результат, який був запланований

спочатку. Чималий вплив на медіа мають сьогодні й різні політичні сили, які також використовують їх для власних інтересів. Традиційні платформи для поширення інформації також починають відігравати другорядну роль. На заміну їм приходять нові – зручні у використанні та більш безпечні. Особливо у країнах, де ще досі панує авторитаризм та диктатура.

Зокрема, яскравим прикладом став 2020 рік – рік революції у Республіці Білорусь, де фактично не було свободи слова, а журналісти часто відігравали роль пропагандистів та виконувачів доручень політичного керівництва. Саме тому незалежні представники медіа почали шукати платформи для поширення інформації, де можна було б захиститися самим від політичних репресій та мати змогу поширювати правду.

Такою платформою і став Telegram, який дозволяє зашифрувати власні дані. Ще однією перевагою цієї соціальної мережі стала опція секретних чатів, яка функціонує за принципом end-to-end та забезпечує анонімність всіх листувань. Саме ці функції вплинули на стрімке використання Telegram у Білорусі під час протестів у 2020 році. На цю платформу почали переходити й традиційні засоби масової інформації.

Це пояснюється й тим, що через велику кількість повідомлень люди не читають їх. А Telegram зручний у використанні та дозволяє писати короткі месенджі до людей. 9 серпня 2020 р. у день президентських виборів у Білорусі зник Інтернет. Така практика вже стала традиційною для Олександра Лукашенка. Щоразу як він обирався на пост очільника країни, в державі «падали» незалежні сайти та блокувався мобільний зв'язок.

Однак, у 2020 році засновник Telegram Павло Дуров впровадив спеціальні заходи для Білорусі, які дозволили функціонувати соціальній мережі, що в результаті зіграло ключову роль у масових протестах. Це дозволило за лічені години Telegram-каналу Nexta зібрати на своїй платформі до двох мільйонів підписників.

Редакція каналу почала працювати в режимі реального часу, а інформацію надавали самі ж громадяни Білорусі. Під час протестів, які розпочалися вночі, 8

серпня, Nexta почала координувати діями суспільства, яке вийшло в знак протесту фальсифікаціям на виборах. І саме цей канал зіграв феноменальну роль на всю подальшу суспільно-політичну ситуацію в державі та на історію в цілому. Так як ця тема не досліджена, важливо підняти та дослідити медіа-вплив Nexta. Зокрема серед науковців, що досліджують це питання, варто зарахувати Альберт Б., Сонин А.Г., Ліппман В., Стриженко А.А., Терин В.П., Гордеев Ю.А., Шварценберг Р.Ж.

Мета роботи – проаналізувати вплив Telegram-каналу Nexta на події серпня 2020 року в Білорусі. Реалізація мети передбачає розв’язання наступних завдань:

- 1) окреслити теорії впливу засобів масової інформації та проаналізувати їх еволюцію;
- 2) зрозуміти як формувався медіа-вплив Nexta;
- 3) дізнатися, які причини стали поштовхом для різкого збільшення аудиторії в Telegram-каналах Білорусі;
- 4) дослідити, чому громадяни Білорусі почали довіряти Telegram-каналам більше, аніж традиційним засобам масової інформації;
- 5) проаналізувати, як працювали Telegram-канали у Білорусі до протестів та під час них;
- 6) дослідити феномен стрімкого росту Telegram-каналу «Nexta»;
- 7) зрозуміти як працював Telegram-канал «Nexta» та в чому його унікальність;
- 8) проаналізувати, чи можна вважати Telegram-канал «Nexta» сучасним засобом масової інформації;
- 9) дослідити, який вплив мав на ситуацію в Білорусі в 2020 році Telegram-канал «Nexta» та в подальшому.

Об’єктом дослідження є матеріали Telegram-каналу «Nexta».

Предметом дослідження є Telegram-канал «Nexta» як чинник медіавпливу на свідомість, настрої та поведінку мас у Білорусі в 2020 році.

Методи дослідження. У процесі дослідження застосовувалися такі методи:

- *контент-аналіз* – аналіз окремих публікацій в Telegram-каналі Nexta;
- *опитування* – коментарі громадян Білорусі, зокрема, активістів та журналістів, які були очевидцями серпневих подій 2020 року. А також коментарі двох журналістів з України, які розповіли як, на їхню думку, еволюціонували соціальні мережі. Цей метод дозволив краще зрозуміти, чи довіряли білоруси цьому ЗМІ, чому та яку роль, безпосередньо, відіграв Telegram-канал Nexta у білоруській революції;
- *синтез* – загальний аналіз Telegram-журналістики в Білорусі на основі окремих повідомлень, який дозволяє узагальнити процес усіх складових частин;
- *описовий метод* – опис окремих повідомлень в Telegram-каналі «Nexta» з урахуванням їхньої специфіки);
- *індукція* – аналіз окремих фактів, який дозволяє зрозуміти кінцеву загальну картину впливу на суспільно-політичний стан в Білорусі.

Наукова новизна. Проведене дослідження робиться вперше, так як тема нова та не вивчена. На фактологічному матеріалі вперше вивчено комплексну проблему щодо медіавпливу Telegram-каналу Nexta на події серпня 2020 року в Білорусі.

Практичне значення одержаних результатів. Результати роботи можуть використовуватися при написанні курсових і кваліфікаційних робіт, а також при підготовці й проведенні лекційних і практичних занять з теми «Еволюція медіавпливу».

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення та практичні результати дипломної роботи обговорювалися на науковій конференції студентів і магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка за підсумками НДР у 2020-2021 навчальному році (5 жовтня 2021 р.).

Структура роботи. Складається зі вступу, двох розділів (перший має два підрозділи, другий – три), висновків, списку використаних джерел (44 позицій), списку фактологічних джерел (61 позиції) та додатків (12 позицій). Загальний обсяг роботи – 87 сторінок.

ВИСНОВКИ

Отже, на підставі опрацьованих у роботі матеріалів зроблено висновки, що поштовхом для різкого збільшення аудиторії в Telegram-каналах Білорусі стало блокування білоруською владою у серпня 2021 року мережі Інтернет. Тому, всі незалежні ЗМІ та блогери перемістилися туди. Ця соціальна мережа стала «екосистемою» для білоруської спільноти та виконувала низку важливих функцій. Зокрема, тут відбувалася безпечна комунікація, групова комунікація та взаємодія, інформування, щодо всіх важливих подій, які відбувалися у Білорусі. Крім того, збільшення значимості Telegram пояснюється тим, що він був без цензури, а автори тої чи тої інформації залишалися анонімними.

За короткий час популярність Telegram-каналу Nexta різко зросла й він став найпопулярнішим незалежним каналом у Білорусі. На піку його популярності на нього було підписано два мільйона людей. Медіа-вплив Nexta на суспільно-політичну ситуацію в державі можна вважати суттєвою, так як саме цей Telegram-канал зіграв важливу роль, як фактор координації протестів.

Причини, з яких Telegram набув такої популярності у прихильників змін у Білорусі: свобода від цензури та «рупор» опору диктаторському режиму. Ця соціальна мережа стала платформою, яка поширювала всю важливу інформацію. Крім цього, месенджер Telegram через свої технічні можливості, залишився фактично єдиним джерелом, звідки люди могли отримувати оперативно інформацію з місць подій.

Проаналізувавши, як працювали Telegram-канали у Білорусі до протестів та під час них, я дійшла до висновків, що ще до протестів нараховувалося чотири канали, де було більше 100 тисяч людей. Після протестів таких телеграм-каналів було вже 22. Це пояснюється тим, що традиційні незалежні медіа потрапили під репресії. Журналісти або виїжджали за кордон й працювали звідти або переходили у Telegram. Так з'явилися такі типи білоруських Telegram-каналів,

як інформаційні пабліки, блоги авторів, громадянські ініціативи, канали традиційних засобів масової інформації, офіційні державні канали та новинні агрегатори.

Медіа-вплив Telegram-каналу Nexta формувався дуже стрімким образом. Це пояснюється наступними причинами: його редакція знаходилася за кордоном й це дозволяло подавати інформацію, незалежно від впливу білоруської влади; журналісти не переживали за свою безпеку та репресії з боку керівництва Білорусі; громадяни країни опинилися без Інтернету та почали шукати способи доступу до інформації; альтернативні джерела були заблоковані та не користувалися популярністю та довірою у громадян Білорусі, станом на серпень 2020 року; редакція Nexta працювала напряду з громадянами Білорусі та публікувала ту інформацію, яку надавали самі ж білоруси. Це і стало головною причиною довіри;

Унікальність Telegram-каналу Nexta в тому, що він працював в режимі реального часу та був одним з опозиційних каналів. Він повністю відображав політичні настрої суспільства Білорусі. Крім того, він оперував унікальною інформацією з різних джерел з усієї країни. А під час найбільш радикальних протестів Nexta став координувати суспільство. Таким чином, люди змогли вберегтися від сутичок з силовиками, що також підняло до нього довіру. Помітним явищем стали територіальні чати, які створювали жителі міст та селищ, районів, дворів та навіть окремих будинків.

Проаналізувавши Telegram-канал «Nexta», я дійшла висновків, що в публікаціях, які зроблені з 1 до 9 серпня 2020 року не дотримувалися журналістських стандартів, зокрема, балансу думок, повноти, достовірності. У повідомленнях також простежується пропаганда, агітація, мова ворожнечі та заклики до насильства.

Nexta зіграв одну з ключових ролей у політичній ситуації в Білорусі в 2020 році. Інформацію, яку він поширював, агітувала людей до «Білорусі без Лукашенка». Самі протести, які координував цей Telegram-канал, були придушені, понад 22 журналіста, які підтримували таку політику, були

арештовані, інші – змушені були покинути Білорусь. Незаконні арешти, переслідування, порушення прав людини, цензура повністю змінила ставлення країн світу до керівництва Білорусі та дала поштовх до інтеграції з Російською Федерацією, що кардинально змінило європейську політичну карту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Cooley Ch. H. The Significance of Communication. *Reader in Public Opinion and Com-munication* / Ed. Berelson B., Janowitz M. New York, 1953.
2. Lippmann W. Stereotypes. *Language in Uniform. A reader on Propaganda* / Ed. N.A. Ford. New York, 1967. P. 54.
3. Lippmann W. *Stereotypes. Language in Uniform. A reader on Propaganda* /Ed. N.A. Ford. New York, 1967. P. 15.
4. Lasswell H.D. The Structure and Function of Communication in Society. *Mass Communication* / Ed. by Schramm W. Urbana, 1960. P. 14.
5. Теорія масової комунікації Маккуейла: веб-сайт.
URL:
https://www.academia.edu/36441695/McQuails_Mass_Communication_Theory
(дата звернення: 10.09.2021).
6. Deutsch K. W. Problems of World Modeling: Political and Social Implication: веб-сайт.
URL:
[https://elib.kantiana.ru/Record/RU\\$2F%D0%91%D0%A4%D0%A3\\$20%D0%B8%D0%BC\\$2E%D0%98\\$2E%D0%9A%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B0\\$2FBO\\$2F320\\$2F%D0%9F\\$20653\\$2D394864/Details](https://elib.kantiana.ru/Record/RU$2F%D0%91%D0%A4%D0%A3$20%D0%B8%D0%BC$2E%D0%98$2E%D0%9A%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B0$2FBO$2F320$2F%D0%9F$20653$2D394864/Details) (дата звернення: 10.10.2021).
7. Almond G.A. Political Development. Essays in Heuristic Theory: веб-сайт.
URL: <https://catalogue.nla.gov.au/Record/1986381> (дата звернення: 10.09.2021).
8. Шварценберг Р.Ж. Политическая социология. Москва, 1992. Ч. 1. С. 17.
9. Кун Т. Структура научных революций. Москва, 1975. С. 15.
10. Терин В.П. Основные направления исследования теории массовой коммуникации. *Социальные исследования*. 1997. №11.
11. Blumer H. The Mass, the Public and Public Opinion//*Reader in Public Opinion and Com-munication* / Ed. Berelson B., Janowitz M. New York, 1966. P. 345

12. Fowler R., Hodge B., Kress G., Trew T. Language and Control. London, 1979.; Mey J.L. Whose Language. A Study in Linguistic Pragmatics. Amsterdam, 1985.; Kress G. and Threadgold T. Towards a Social Theory of Genre // Southern Review. 1988. №21.
13. Болинджер Д. Истина – проблема лингвистическая. Язык и моделирование социального взаимодействия. Москва : Прогрес, 1987. С. 32 – 43.
14. Стриженко А.А. Роль и средства социально ориентированного общения в буржуазной пропаганде. Барнаул : АТУ, 1982. С. 3.
15. Стриженко А.А. Роль и средства социально ориентированного общения в буржуазной пропаганде. Барнаул : АТУ, 1982. С. 221.
16. Телень Э.Ф. Социальная мимикрия буржуазных массовых газет Великобритании. Москва : МГУ, 1978. С. 196.
17. Сонин А.Г. Синкретичные компоненты комикса. *Лингвосинергетика: проблемы и перспективы* / Под общ. ред. В.А. Пищальниковой. Барнаул : АТУ, С. 200;
18. Сонин А.Г. Синкретичные компоненты комикса. *Лингвосинергетика: проблемы и перспективы* / Под общ. ред. В.А. Пищальниковой. Барнаул: АТУ, 2001.
19. Гордеев Ю.А. Фотоизображение в пресс-рекламе. *Слово и изображение в рекламе*. Воронеж : Кварта, 2001. С. 62.
20. Abdeev R.F. Philosophy of information civilization. М. : VLADOS, 1994.
21. Shame V.V. Power and freedom of journalism. М., 2012.
22. Zelinsky S.A. Information and psychological impact on mass consciousness. SPb., 2008.
23. Ramakrishnan, J., Shabbir, M. S., Kassim, N. M., Nguyen, P. T., & Mavaluru, D. (2020). A comprehensive and systematic review of the network virtualization techniques in the IoT. International Journal of Communication Systems: веб-сайт. URL: <https://doi.org/10.1002/dac.4331> (дата звернення 24.10.2021).
24. Lasswell H. The Structure and function of communication in society // The Process and effects of mass communication. Chicago, 1971. P. 115

25. Юрченко Е.И. «Внешний мир и картины в наших головах» Уолтера Липпмана. Актуальность проблемы в современном обществе». *Этносоциум и межнациональная культура*. Москва: Международный издательский центр ЭТНОСОЦИУМ, 2009. № 2 (18).
26. Що означає сучасна свобода: веб-сайт. URL: <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/1919/11/the-basic-problem-of-democracy/569095/> (дата звернення 24.10.2021).
27. «Двоступнева модель» масової комунікації: веб-сайт. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-11980.html> (дата звернення 25.10.2021).
28. Альберт Бандура, 1925-2021: Соціальний психолог, який змінив те, як ми думаємо про навчання та мораль: веб-сайт. URL: <https://www.socialsciencespace.com/2021/08/albert-bandura-1925-2021-the-social-psychologist-who-transformed-how-we-think-of-learning-and-morality/> (дата звернення 25.10.2021).
29. Поняття про ефект. Види ефектів у масовій комунікації: веб-сайт. URL: <https://studfile.net/preview/5111337/page:2/> (дата звернення 25.10.2021).
30. Теорія комунікації: веб-сайт. URL: <https://www.communicationtheory.org/priming/> (дата звернення 22.10.2021).
31. Лі Дж.С., Чой Дж., Ю.Х. та ін. Вплив образів слів на ефект праймінгу в передсвідомому стані: дослідження фМРТ . *Hum Brain Map*. 2014; 35(9): 4795-4804: веб-сайт. URL: doi:10.1002/hbm.22512 (дата звернення 25.08.2021).
32. Праймінг і психологія пам'яті: веб-сайт. URL: <https://www.verywellmind.com/priming-and-the-psychology-of-memory-4173092> (дата звернення 29.07.2021).
33. Культивування та теорія кульмінації: веб-сайт. URL: <https://liambcotfilmstudies.wordpress.com/2014/09/24/cultivation-and-culmination-theory/> (дата звернення 29.07.2021).
34. Дифузія теорії інновацій: веб-сайт. URL:

<https://sphweb.bumc.bu.edu/otlt/mph->

[modules/sb/behavioralchangetheories/behavioralchangetheories4.html](https://sphweb.bumc.bu.edu/otlt/mph-modules/sb/behavioralchangetheories/behavioralchangetheories4.html) (дата звернення 16.10.2021).

35. Про поширення інновацій: як поширюються нові ідеї: веб-сайт. URL <https://leif.me/on-the-diffusion-of-innovations-how-new-ideas-spread/> (дата звернення 16.10.2021).

36. Теорія аудиторії: веб-сайт. URL

<https://blogs.glowscotland.org.uk/ea/cumnockmedia/2014/10/19/audience-theory-higher-level-theory/> (дата звернення 16.10.2021).

37. Теорія встановлення порядку денного: веб-сайт. URL

<https://www.communicationtheory.org/agenda-setting-theory/> (дата звернення 16.10.2021).

38. Білорусь без інтернету. Як «телеграм-канал» став другим за популярністю медіа в країні: веб-сайт. URL: <https://ru.euronews.com/2020/08/10/belarus-nexta> (дата звернення 13.08.2021).

39. Telegram, як засіб комунікації та самоорганізації у ситуації політичної кризи в Білорусі: веб-сайт. URL:

https://cet.eurobelarus.info/files/userfiles/5/CET/2020_TG_Belarus-I.pdf (дата звернення 13.08.2021).

40. Шлях до площі: роль цифрових технологій у білоруських протестах: веб-сайт. URL:

<https://www.opendemocracy.net/ru/put-k-ploschadi-rol-it-technologiy-v-beloruskom-proteste/> (дата звернення 13.08.2021).

41. 100 днів протесту. Що далі?: веб-сайт. URL:

<https://isans.org/articles/100-dnej-protesta-chto-dalshe.html> (дата звернення 13.08.2021).

42. Закінчується 2019 рік: веб-сайт.

URL: <https://t.me/BelarusTelegram/896> (дата звернення 10.06.2021).

43. Феноменальный рост беларуских каналов в августе 2020 года: веб-сайт.

URL: <https://t.me/BelarusTelegram/1110> (дата звернення 10.06.2021).

44. Білоруси отримують свої новини через Telegram. Ось чому: веб-сайт. URL: <https://ijn.net.org/en/story/belarusians-get-their-news-telegram-here%E2%80%99s-why> (дата звернення 11.07.2021).

СПИСОК ФАКТОЛОГІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Люди підтягуються на зустріч зі Світланою Тихановською у Гродно: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 10.11.2021).
2. У Гродно було жарко!: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 10.11.2021).
3. Сильний дощ у Волковиську не завадив людям прийти на зустріч із Тихановською!: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 10.11.2021).
4. Державні люди готуються «зачищати» незалежних спостерігачів!: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 10.11.2021).
5. У Клецьку народ зібрався!: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 10.11.2021).
6. Великий мітинг Світлани Тихановської: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 10.11.2021).
7. «Оцініть рівень маразму та страху Таргана»: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 10.11.2021).
8. Лукашенку стало погано: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 10.11.2021).
9. Брест готується до зустрічі з Тиханівською: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 10.11.2021).
10. Багато десантників вирішили відзначити своє професійне свято відвідуванням мітингів за Тихановську: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 10.11.2021).
11. В одній з машин Тихановської кортежу порізали колеса: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 11.11.2021).
12. Наташа Ейсмонт із прес-служби презика заявила, що послання Таракана до народу відбудеться за планом - 4 серпня: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 11.11.2021).

13. Реєструйтеся та розповідайте всім, кого знаєте: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 11.11.2021).
14. ВАТ «Червоний харчовик» заганяє працівників на дострокове голосування: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 11.11.2021).
15. Цікаво, коли і в дитячих садках на час «виборів» почне продаватися алкоголь?: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 11.11.2021).
16. Керівництво агрокомбінату «Дзержинський» підтримує фальсифікації: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 11.11.2021).
17. Великий мітинг Тихановської 6 серпня у Мінську під загрозою: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 11.11.2021).
18. Лукашенко таки вирішив викотити свою програму. І там такий відвертий популізм, що навіть смішно: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 11.11.2021).
19. Минулої ночі невідомі партизани підпалили сцену у парку Дружби Народів: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 12.11.2021).
20. Ну що, вибори почалися: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 12.11.2021).
21. Жлобін, ділянка №20. Таємне голосування? Ні, тут про таке не чули! : веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 12.11.2021).
22. Брест, виборча дільниця №15: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 12.11.2021).
23. Лукашенко потік: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 12.11.2021).
24. За кого ви проголосували б на президентських виборах 9 серпня?: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 12.11.2021).
25. Як змушують «посміхатися» на виступах Лукашенка: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 12.11.2021).

26. Продовжуються провокації проти пікетів Тихановської: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 12.11.2021).
27. У Слуцьку почалися затримання: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 12.11.2021).
28. У країні відбувається маразм: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 12.11.2021).
29. І він потім говоритиме, що за нього 80% проголосувало: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 12.11.2021).
30. Просто за ніфіга! Тату, якщо що, я забіжу в скриньку?: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 12.11.2021).
31. Сподіваємось, ви ж не брали участь у достроковому голосуванні?: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 13.11.2021).
32. Як мінські автомобілісти сьогодні вітали спітнілого Таргана: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 13.11.2021).
33. Фальсифікація голосів на виборчих дільницях відбувається вночі?: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 13.11.2021).
34. Люди не хочуть війни, не хочуть битися, вони просто хочуть змін: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 13.11.2021).
35. 26 років тому Олександр Лукашенко вперше та востаннє чесно виграв президентські вибори в Білорусі: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 13.11.2021).
36. Громадянка Росії дізналася, що замість неї незаконно голосують за Лукашенка: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 13.11.2021).
37. Світлана Тихановська відмінила сьогоднішній масштабний мітинг у парку Дружби народів: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 13.11.2021).
38. Влада просить батьків убезпечити своїх дітей на час виборів: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 13.11.2021).

39. Влада заявила, що явка виборців за три дні дострокового «голосування» склала 22,47%: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 13.11.2021).
40. Хлопців-звукорежисерів, які включили вчора «Перемен» затримали: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 13.11.2021).
41. Увага! У Білорусі готується відключення інтернету: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 13.11.2021).
42. Після брутальних затримань біля кінотеатру Жовтень на місці працюють одразу дві бригади швидкої допомоги: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 13.11.2021).
43. TunnelBear дарують усім білорусам 10 ГБ трафіку: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 13.11.2021).
44. Як відбуваються фальсифікації виборів?: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 13.11.2021).
45. Свої питання та пропозиції щодо фальсифікації виборів ви можете поставити Місєвець Ірині: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 13.11.2021).
46. План на 9 серпня: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 13.11.2021).
47. План Б. 10 серпня має залишитися за нами!: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 13.11.2021).
48. Друзі! Сьогодні о 19.00 на центральних вулицях ваших міст відбудеться акція «Руки змін»!: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 14.11.2021).
49. Тарган погнав по Мінську техніку: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 14.11.2021).
50. Що робити, якщо Телеграм працює погано, а фото та відео не вантажаться зовсім? Інструкція: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 14.11.2021).

51. Ментів та військових звозять до Мінська. А що це означає?: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 14.11.2021).
52. Світлана Тихановська прийшла проголосувати: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 14.11.2021).
53. Влада боягузливо готується до розгону мирних громадян: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 14.11.2021).
54. Рекордсменом із зосереджених сил карників сьогодні став Мінськ: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 14.11.2021).
55. Деякі співробітники МВС уже почали ігнорувати злочинні накази!: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 14.11.2021).
56. Почалися розгони!: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 14.11.2021).
57. На проспекті Машерова у Мінську люди вступили у сутички із ОМОН: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 14.11.2021).
58. Силовики у повному екіпіруванні біжать через міст на Немізі у бік Палацу Спорту: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 14.11.2021).
59. Жорсткі сутички із ОМОНОм у центрі Мінська: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 14.11.2021).
60. Список цілодобових аптек: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 15.11.2021).
61. Що робити зі світлошумовими гранатами та газом: веб-сайт. URL: <https://web.telegram.org/k/> (дата звернення: 15.11.2021).

ДОДАТОК

1. Білорус Горячий Костянтин. Коментар.

URL:

<https://drive.google.com/drive/folders/1yQI82dsMZkRkchNcFg2cXFWPSO6m0VdO>

2. Білорус Поляков Василь. Коментар.

URL:

<https://drive.google.com/drive/folders/1yQI82dsMZkRkchNcFg2cXFWPSO6m0VdO>

3. Білорус Буткевич Максим. Коментар.

URL:

<https://drive.google.com/drive/folders/1yQI82dsMZkRkchNcFg2cXFWPSO6m0VdO>

4. Білорус Ігор Сергійович. Коментар.

URL:

<https://drive.google.com/drive/folders/1yQI82dsMZkRkchNcFg2cXFWPSO6m0VdO>

5. Білоруска Комар Анна. Коментар.

URL:

<https://drive.google.com/drive/folders/1yQI82dsMZkRkchNcFg2cXFWPSO6m0VdO>

6. Білорус Гусейнов Руслан. Коментар.

URL:

<https://drive.google.com/drive/folders/1yQI82dsMZkRkchNcFg2cXFWPSO6m0VdO>

7. Редакторка «24 каналу» Консевич Ольга. Коментар.

URL:

<https://drive.google.com/drive/folders/1yQI82dsMZkRkchNcFg2cXFWPSO6m0VdO>

8. Білорус Резников Алесь. Коментар.

URL:

<https://drive.google.com/drive/folders/1yQI82dsMZkRkchNcFg2cXFWPSO6m0VdO>

9. Міжнародний редактор «24 каналу» Комар Микита. Коментар.

URL:

<https://drive.google.com/drive/folders/1yQI82dsMZkRkchNcFg2cXFWPSO6m0VdO>

10. Заступник голови «Білоруська асоціація журналістів» Гарецький Борис. Коментар.

URL:

<https://drive.google.com/drive/folders/1yQI82dsMZkRkchNcFg2cXFWPSO6m0VdO>

11. Білорус Ян Станіславський. Коментар.

URL:

<https://drive.google.com/drive/folders/1yQI82dsMZkRkchNcFg2cXFWPSO6m0VdO>

12. Білоруський історик Пашкевіч Аляксандр. Коментар.

URL:

<https://drive.google.com/drive/folders/1yQI82dsMZkRkchNcFg2cXFWPSO6m0VdO>